

Zor günler

Hem Trump hem de Erdoğan için zor günler... Birincisi soruşturma/azil ve ara seçimler kısılcacında; ikincisi ekonomik kriz, ekonomik/askeri yaptırımlar ve İdlib kısılcacında. Üstelik ikincisinin baş ağrılarının bir bölümü birincisinin salvolarından kaynaklanıyor. Birincisi, ikincisine yaptırımlar uygulayarak hizaya getirmeye uğraşırken kendi kamuoyunu lehinde etkilemeye çalışıyor; ikincisi, bu yaptırımları bahane ederek ekonomik krizdeki sorumluluğunu üzerinden atmaya çalışıyor. Demek ki aralarındaki görünür sürtüşmeye karşın, dolaylı kader birlikleri var; biri diğerine muhtaç.

Birincisinin ülkesindeki güçler ayrılığından hazzetmediği biliniyor ama onun tarafından tarihe gömülmek üzere; ikincisi ise “güçler ayrılığı” adına ne varsa tarihe gömmüş veya buyruğu altına almış durumda. Birincisi ikincisinden hazzetmese de ülkesi içindeki gücüne hayran.

Bu arada İdlib sorunu aslında ikisi için de kıskaç anlamına geliyor. Suriye Devleti’nin kendi topraklarını silahlı Cihatçı çetelerden temizleme hakkının meşruiyeti bir an bile sorgulanamazken, bu güçlere şimdiye kadar dolaysız/dolaylı destek vermiş Türkiye, ABD, İngiltere, Fransa ve çeşitli Arap ülkeleri gibi dış güçlerin İdlib’te şimdilerde “barışçı” çözüm peşine düşme fırsatçılığının hiçbir inandırıcılığı yok.

AKP iktidarı için olduğu kadar diğer Cihatçı severler açısından da büyük bir yenilginin son perdesi oynanmak üzere. AKP Türkiye’si buradan bir çıkış bulmak için Rusya’nın kapısını aşındırmakta. Çünkü İdlib’te Suriye Devleti’nin egemenliğinin sağlanması demek, AKP’nin şimdiye kadarki bütün Suriye politikasının yerel seçimler bile beklenmeden hızla çökmesi demek. İşgalcilerin İdlib’ten kovulması demek, sıranın Afrin ve Batı Fırat’a gelecek olması demek. İdlib’in tedhişçi gruplardan boşaltılması demek, Türkiye’ye yeni bir göç dalgasının vurması demek; daha da önemlisi, onbinlerce silahlı Cihatçının Türkiye sınırlarından sızması demek...

AKP’nin kendi gücünü doğru dürüst tartmadan, ideolojik yakınlıklara fazla prim vererek, Suriye’nin ve olası müttefiklerinin gücünü denkleme dâhil etmeden ve ABD ile ortak hareket edebileceğine (veya onu peşinden sürükleyebileceğine) güvenerek 2011 sonrasında giriştiği Suriye macerası, büyük hesap hataları sonucunda epeydir çökmüş durumdadır. Üstelik Suriye’de ABD ve Rusya varlığının perçinlenmesi, Kuzey Suriye’de bir PYD özerk bölgesinin

kurulması da AKP Türkiye'sinin yanlış politikalarının bir sonucu olmuştur. AKP, iç politik ittifakları (FETÖ) konusunda olduğu gibi, hiçbir dış politika hatasının da siyasi bedelini ödememiştir. Bu nedenle, yanlışlarından öğrenme süreci çok aksamıştır. Yanlışlarından ders alamamak, sürekli olarak yeni yanlışlara kapı aralamıştır.

Türkiye'nin ABD-Rusya arasında ip cambazlığı yapmaktan daha iyi bir çözümü hep var oldu aslında: Başından beri yapması gerekeni yapmak ve Esad iktidarı ile barışçı bir ilişki kurmak. Hemen sonrasında da Suriye'den anlaşmalı bir biçimde çekilmek. Gerçi Cihatçı gruplarla şimdiye kadar kurulan ilişkilerden birdenbire vazgeçmenin de bedelleri olacaktır. Buna rağmen böyle bir geri çekiliş tek gerçekçi ve akılcı çözüm. Ama AKP iktidarının bu özellikleri taşıdığı şüpheli; dolayısıyla buna ancak çok zorlanırsa girecekmiş gibi görünüyor; dolayısıyla bu zor durumdan en az zararla sıyrılma seçeneği sanki işlemeyecek gibi.

İdlib'in "kaybı" ABD ve peşindeki güçler açısından da aynı ölçüde dramatik bir son anlamına gelecek. O nedenle şimdiden "Suriye kimyasal silah kullanırsa müdahale ederiz" bayat gerekçesini yeniden piyasaya sürmekteler. Ama Rusya faktörü artık bölgede çok belirleyici. ABD işgal koalisyonunun provokasyonlarla, anlık "cezalandırma" operasyonlarıyla sonuç alması pek zor.

Trump yönetimi sadece bölgede veya kendi ülkesinde değil, tüm dünyada bir sıkışma yaşıyor aslında. Bunu sadece sağ popülizmin sorunları veya salt "Trump fenemoni" üzerinden açıklamak yetersiz kalabilir. Gerileyen bir dünya hegemon gücü olarak ABD'nin yükselen yeni güçlere karşı yeni bir savunma mekanizması oluşturmaya, güçlü olduğu askeri/sınai alanlarda pazılarını daha da şişirmeye, bir "ekonomik yurtseverlik" hamlesi üzerinden ABD sermayesini daha fazla ülke içine çekmeye, ticaret savaşlarına girişmeye, ambargolar politikasını bir savaş aletine dönüştürmeye yönelerek giriştiği bu meydan okumanın nihai sonuçları beklediği gibi olmayabilir. ABD, hem geleneksel müttefiklerini, hem II. Dünya Savaşı sonrasında kendi kurduğu finansal (hatta askeri) sistemin kurumsal düzeneklerini karşısına aldığı sürece bu defa kaybedebileceği bir meydan okuma içine girmiş olabilir.

Neoliberal düzenin düzenleyici lider ülkesi rolünü adım adım terk ederken (veya mecbur kalacağı bir süreci hızlandırırken) hâlâ sistemin hegemon gücü olarak kalmaya heves etmenin ve bunun sadece askeri/ekonomik güç gösterileriyle sürdürülebilir olduğunu zannetmenin yaratacağı sadece hayal kırıklıkları değildir; daha kaotik daha az barışçıl bir geçiş sürecidir de.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/zor-gunler-246217